

CARTA DE L'AGRICULTURA PERIURBANA

Per a la preservació, l'ordenació, el desenvolupament i la gestió
dels espais agraris periurbans

Castelldefels, setembre del 2010

Agricultores
Consumidores
Proximidad

UE - FEDER

Preàmbul

Reunit el Seminari Agroterritorial, celebrat a Castelldefels (Barcelona) els dies 8 i 9 de setembre de 2010, a la Sala de Graus de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona (ESAB-UPC), convocats pel Consorci del Parc Agrari del Baix Llobregat, la Fundació Agroterritori i la Xarxa Agroterritorial en el marc del projecte AGRIPROXI «L'agricultura de proximitat per reinventar les relacions entre els espais urbans i rurals», corresponent al Programa Operatiu de Cooperació Territorial Espanya-França-Andorra 2007-2013 (POCTEFA).

Considerant la proposta del Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) sobre "Agricultura periurbana" (NAT/204-CESE 1209/2004) i, concretament, la referència a la necessitat de redactar una Carta de l'Agricultura Periurbana.

Conscients que els espais agraris periurbans realitzen unes funcions ambientals, socials i econòmiques molt notables i que, per això, cal sensibilitzar les institucions, les autoritats i la ciutadania en general de la importància de prendre part en les decisions públiques relatives a aquests.

Preocupats per consolidar un desenvolupament sostenible basat en una relació equilibrada i harmònica entre les necessitats socials, l'economia i el medi ambient dels espais agraris periurbans.

Prenent nota de la importància que tenen els espais agraris en la generació del paisatge periurbà i desitjosos de fomentar un paisatge de qualitat.

Convençuts que el paisatge és un element clau en el benestar individual i social i que pot ser un element d'oportunitat com a factor de qualitat i suport a l'activitat agrària periurbana.

Desitjosos de respondre a la necessitat de protecció, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agraris periurbans, i conscients que això implica drets i responsabilitats per a tots.

S'ha debatut la Carta de l'Agricultura Periurbana amb el propòsit d'animar les autoritats públiques a adoptar polítiques i mesures a escala local, regional, nacional i internacional per protegir, planificar, desenvolupar i gestionar els espais agraris periurbans europeus. Polítiques i mesures que han de tenir com a finalitat la consolidació de l'activitat agrària i dels professionals que la fan possible (agricultors i agricultores, així com els tècnics i els investigadors agraris).

I han convingut el text següent:

CARTA DE L'AGRICULTURA PERIURBANA

Per a la preservació, l'ordenació, el desenvolupament i la gestió dels espais agraris periurbans

Premisses

Atès que es constata que els àmbits periurbans són **una realitat en augment** en molts municipis de l'Estat espanyol, de la Unió Europea i del món, com a conseqüència del model metropolità contemporani i de la consegüent generació d'espais a mig camí entre els centres de les ciutats i els entorns rurals més allunyats.

Atès que l'agricultura periurbana **aporta límit i identitat a les ciutats** de les quals forma part, preservant-ne la història i els sabers desenvolupats a través d'un procés mil·lenari de coevolució entre els sistemes agraris i els urbans, actua de pulmó verd i n'enriqueix la qualitat ambiental.

Atès que els espais agraris periurbans constitueixen zones que **globalment poden actuar com a elements connectors** entre espais oberts i com separadors entre diferents espais urbanitzats.

Atès que en molts casos els espais agraris periurbans són el **resultat de la pervivència i continuïtat d'una activitat agrària històrica** que ha generat un patrimoni cultural material i immaterial important (sovint part ineludible de la imatge i la identitat de les ciutats), patrimoni que requereix que es conservi i es transmeti a les generacions futures.

Atès que els espais periurbans **contenen zones agràries**, que es defineixen com aquells territoris en què es duu a terme una activitat agrària productiva, de manera que es genera un ecosistema modificat per l'activitat agrícola i ramadera i un paisatge rural característic, per definició productor d'aliments i de matèries primeres, fonamentalment.

Atès que els veritables protagonistes de tot espai agrari són **els agricultors i les agricultores**, i que aquest espai agrari constitueix el territori en què poden desenvolupar l'activitat professional.

Atès que els espais agraris periurbans **suporten una forta pressió com a resultat de l'expansió urbana** i de les infraestructures que hi estan vinculades, que condueix a una pèrdua, una fragmentació o un deteriorament de l'espai productiu agrari.

Atès que les expectatives que genera la planificació urbanística i territorial en els espais agraris periurbans condueixen a un **increment del valor del sòl**, que en limita la viabilitat econòmica, i que dificulten que es puguin aconseguir contractes estables d'arrendament de terres.

Atès que els espais agraris periurbans sovint **sostenen valors ambientals notables**, com nivells alts de biodiversitat cultural i espontània o sòls d'alta fertilitat, valors que en els moments actuals es veuen especialment amenaçats per l'impacte d'actuacions poc respectuoses (abocaments incontrolats de residus, contaminació de sòls, contaminació d'aigües, etc.), relacionades amb la proximitat de la ciutat.

Atès que en els espais agraris periurbans es poden deteriorar fàcilment les **relacions entre camp i ciutat**, bé sigui per l'elevada demanda per a usos lúdics i d'oci —que si no són ordenats i gestionats adequadament poden interferir negativament en el desenvolupament normal de l'activitat agrària—, o bé pels conflictes a causa de les molèsties que l'activitat agrària, i especialment la ramadera, poden ocasionar en les àrees urbanes més properes.

Atès que els **horts urbans, familiars o socials** representen una demanda creixent, però que en cap cas es poden considerar una activitat agrícola professional sinó una activitat lúdica, terapèutica i destinada a l'autoconsum, que no ha d'interferir amb l'activitat agrària professional ni comprometre sòl destinat a aquesta.

Atès que els espais agraris periurbans realitzen unes **funcions ambientals, socials i econòmiques** molt notables.

Atès el **paper multifuncional de l'activitat agrària periurbana** i que aquest caràcter implica que, més enllà dels valors productius derivats de l'activitat agrària, en trobem altres de complementaris que donen resposta a les noves necessitats de la societat, com ara la producció artesanal, el turisme especialitzat (agroturisme, holeriturisme,¹ etc.), activitats mediambientals i pedagògiques o serveis de subministrament d'aliments de proximitat.

Atès que el veïnatge amb la ciutat ofereix oportunitats importants a les empreses agràries periurbanes per comercialitzar les produccions, sobretot a causa de la **proximitat a un mercat consumidor** que cada vegada és més sensible als productes frescos, a la qualitat i a l'autoabastiment alimentaris, a la necessitat de reduir la despesa energètica i ambiental associats al transport d'aquests productes des de terres llunyanes i a la possibilitat de conèixer-ne l'origen i el productor.

Atès que l'agricultura periurbana té la **capacitat de generar serveis cap a la ciutat**, com la utilització de matèria orgànica de procedència urbana prèviament reciclada i compostada amb qualitat òptima per a l'agricultura, i d'aigües urbanes regenerades, a més de permetre la recàrrega natural dels aqüífers i de reduir els riscos derivats d'inundacions, de l'increment de les temperatures a la ciutat, etc.

Atès que l'**aigua i el sòl són recursos escassos i limitats**, alhora que patrimoni comú difícil de recuperar, i que l'ús d'aquests recursos s'ha de basar en una cultura que s'adeqüi a la seva naturalesa.

Atès que les **administracions locals tenen un paper fonamental en la preservació i desenvolupament dels espais agraris**, així com en la incorporació de criteris de cooperació intermunicipal per a la gestió d'aquests espais.

Atès que el **Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre "L'agricultura periurbana"** (NAT/2004), aprovat en sessió plenària del 16 de setembre del 2004, estableix la necessitat d'un compromís institucional entre l'administració local i supralocal, els agents socials (grups ecologistes i culturals, associacions professionals, tercer sector...), d'una banda, i els agricultors i les agricultores, de l'altra, mitjançant una carta de l'agricultura periurbana.

Per tot això es proposa aquesta CARTA DE L'AGRICULTURA PERIURBANA per a la preservació, l'ordenació, el desenvolupament i la gestió dels espais agraris periurbans, amb els següents:

---

¹ **Holeriturisme** *m.* Turismo de l'horta. Forma prefixada de la paraula llatina OLUS, -ERIS ('hortalissa', 'verdura')

Objectius

- a. Que l'especificitat de les zones agrícoles periurbanes i de la relació ciutat-camp tingui un reconeixement explícit, en els àmbits social, polític i administratiu, a partir de normes, accions i mesures pròpies destinades a aquesta agricultura.
- b. Que els municipis amb presència d'agricultura periurbana, especialment en els àmbits metropolitans, disposin d'instruments eficaços per a la planificació, la preservació i la gestió dels seus espais agraris periurbans, alhora que fomentin i apliquin les legislacions i mesures necessàries per ordenar el territori i possibilitar l'accés a la terra d'aquells que s'incorporin a l'activitat agrària i dels que necessitin incrementar la base territorial de les seves explotacions agràries.
- c. Que l'agricultura periurbana sigui entesa, estudiada, analitzada, planificada i gestionada des d'una visió supramunicipal de conjunt, evitant les pràctiques localistes excloents, amb la finalitat d'establir una política pública més eficaç i més eficient dirigida als espais agraris periurbans.
- d. Que els sòls periurbans de valor agrícola es classifiquin com a sòl agrícola, amb independència que estiguin o no en explotació, entenent que "sòl agrícola" és una categoria finalista, de la mateixa manera que ho és la de "sòl urbà".
- e. Que es garanteixi, més enllà de la preservació de l'espai agrari a través dels instruments urbanístics, el desenvolupament dinàmic i sostenible de l'activitat agrària periurbana i dels territoris on aquesta es desenvolupa amb polítiques territorials i sectorials específiques.
- f. Que s'incorpori la figura de "parc agrari"² o altres figures d'ordenació i gestió adaptades a cada realitat com a elements significatius de la voluntat per dotar aquests espais d'un projecte, no només de protecció davant de l'eventual incorporació d'aquests al procés urbanitzador, sinó també de preservació de les funcions agràries pròpies i d'impuls a una gestió que permeti promoure-hi el desenvolupament econòmic del territori i de les explotacions agràries, així com conservar-ne i difondre els valors ecològics i culturals.

Per aconseguir aquests objectius es proposen les següents:

Actuacions

En l'àmbit del reconeixement

1. Reconèixer, a escala estatal i europea, l'especificitat dels espais agraris periurbans, especificitat que ha de permetre diferenciar-los d'altres tipus d'espais agraris. Aquesta especificitat també ha de possibilitar que aquests espais es dotin dels recursos financers adequats per promoure i donar suport al desenvolupament de l'activitat agrària que s'hi desenvolupa. Aquest punt s'ha d'aconseguir, entre d'altres mecanismes, mitjançant els programes de desenvolupament rural o els instruments que eventualment els substitueixin. Alhora, convé que lleis i normatives recullin l'especificitat esmentada i encomanin polítiques específiques per als espais agraris periurbans. Convé, en aquest sentit, una definició legal d'"agricultura periurbana", així com d'"espai agrari periurbà", amb una cartografia de referència que l'acompanyi.

---

² Parc agrari: espai agrari periurbà gestionat amb l'objectiu de preservar les funcions agràries pròpies i de promoure el desenvolupament econòmic i territorial de les explotacions agrícoles, alhora que se'n conserven i difonen els valors ecològics i culturals associats.

2. Reconèixer l'activitat professional i la funció social que els agricultors i les agricultores duen a terme en el desenvolupament de les funcions econòmica, ambiental i social dels espais agraris periurbans. Aquest reconeixement no pot ser un folklorisme retòric, sinó una eina proactiva per al desenvolupament dels espais agraris periurbans.
3. Reconèixer que sense viabilitat econòmica no és possible l'activitat agrària ni, per tant, que es mantinguin els espais agraris periurbans i els serveis ambientals i socials que aquests presten.
4. Afavorir mecanismes prioritàriament innovadors que facilitin la incorporació de nous actius agraris, especialment joves i dones, garantia de futur dels espais agraris periurbans.
5. Impulsar de forma coordinada ensenyament i investigació tècnica, científica i social específiques o incorporar àrees de coneixement en la formació universitària especialitzades en tots aquells elements que es recullen en aquesta CARTA amb la finalitat de preservar, desenvolupar i gestionar amb criteris multidisciplinars els espais agraris periurbans.

En l'àmbit de la protecció i la gestió territorials

6. Redactar i aprovar el pla d'espais agraris periurbans, que es defineixi en virtut de les disposicions contingudes a l'efecte en una llei d'espais agraris. En aquest pla s'hauran de determinar específicament quins són els espais agraris protegits que tenen consideració de periurbans i quines implicacions té aquesta determinació.
7. Incorporar legislacions específiques que, mitjançant instruments urbanístics específics, permetin intervenir en processos especulatius que implementin usos no agraris en sòl agrari o que dificultin l'arrendament d'aquests sòls.
8. Aplicar els mecanismes legals que es tinguin a l'abast, i si cal legislar-ne de nous, que impossibilitin processos de degradació territorial per abandonament del sòl productiu i en fomentin la posada en producció, uns processos que si no s'eviten poden ser aprofitats per desacreditar la presència d'aquests espais agraris periurbans i justificar-ne la desaparició.
9. Desenvolupar instruments legislatius específics que facilitin la cessió i gestió temporals de la terra per cultivar-la mitjançant contractes de conreu i que promoguin la creació d'ens de gestió de terres de cultiu.
10. Ordenar i establir una normativa específica per regular els horts familiars, urbans o socials, que sigui pròpia a la seva naturalesa d'equipament urbà, de manera que aquests no constitueixin cap mena d'interferència amb l'activitat agrària professional immediata. En aquest sentit, aquests horts s'implantaran, a partir d'iniciatives públiques o d'entitats sense ànim de lucre, en sòls qualificats com a sistemes —sota estricte control públic i participació activa dels usuaris—, situats en l'àmbit urbà o en espais limítrofes a les poblacions destinats a aquesta finalitat.
11. Implantar, per part de l'administració agrària que correspongui, l'estudi d'impacte agrari amb caràcter preceptiu i vinculant sempre que es projecti una actuació sobre l'espai agrari periurbà que pugui implicar l'afectació i/o la pèrdua de sòl agrari o l'impacte difús sobre el conjunt del territori o de l'activitat agrària.

12. Impulsar una gestió agrària i territorial duradora en el temps amb la **implicació de les administracions públiques** a partir de:
- a) **Accions consorciades de gestió territorial** entre les administracions públiques, especialment les locals, amb la possibilitat que s'incorporin entitats sense ànim de lucre.
  - b) Una **planificació territorial i urbanística** que incorpori la preservació dels espais agraris periurbans, amb delimitacions estrictes i sense sotmetre aquests espais a dubtes que siguin emparats en la resta de plans territorials i urbanístics, sobretot en el planejament municipal. Caldrà planificar i projectar uns límits urbans que generin una transició permeable amb els espais agraris que permeti una infiltració de les agricultures a la ciutat i no al contrari. S'han d'eliminar els projectes que generin escenaris de pressió sobre les agricultures periurbanes.
  - c) Un **pla estratègic de gestió i desenvolupament** com a eina de concreció entre les administracions i el sector agrari implicats en cada un dels espais agraris periurbans que es defineixin.
  - d) La creació d'**ens gestors** formats per les administracions, l'àmbit social i el sector agrari, tots i cadascun implicats en la gestió d'un espai agrari periurbà delimitat.
  - e) La promoció de **contractes territorials** entre l'àmbit públic, el social i l'agrari per dinamitzar i protegir els espais agraris periurbans i els seus valors fonamentals.

En l'àmbit de la governança

13. Consolidar la **participació activa i fonamental de dones i joves** en els projectes territorials i en els contractes per a la gestió agrària com a garantia de present i continuïtat de futur.
14. Establir **ens gestors que actuïn d'impulsors i dinamitzadors** dels espais agraris periurbans, que donin a conèixer a la ciutadania els valors d'aquests territoris periurbans i que desenvolupin projectes de gestió basats en la cooperació, i en què conflueixin finalitats i interessos comuns per impulsar accions específiques.
15. Incorporar com a **criteri de treball** ser conservadors en la preservació dels valors de l'espai agrari i, alhora, imaginatius i creatius per desenvolupar-ne les funcions econòmiques, ambientals i socials, i rigorosos en la regulació dels usos permesos.
16. Implantar **xarxes entre el món rural i l'urbà** que permetin que es mantinguin les aliances entre camp i ciutat, base de l'agricultura periurbana, per exemple a través de la consolidació de circuits curts de comercialització, que posen en contacte la demanda amb l'oferta.
17. Definir **productes específics d'agroturisme orientats a l'agricultura periurbana** (per exemple l'holeriturisme o turisme de l'horta, l'enoturisme, entre d'altres) que permetin que la ciutadania valori els espais agraris periurbans mitjançant una immersió turística activa.

En l'àmbit de la gestió agronòmica

18. Recuperar i posar en valor els **sabers acumulats** per les cultures agràries i, sobretot, pels agricultors, les agricultores i les seves famílies.
19. Fomentar les **bones pràctiques agràries** per prevenir els possibles impactes negatius que l'activitat agrària pugui generar sobre l'entorn mitjançant la formació dirigida als agricultors i a les agricultores, l'experimentació de caràcter demostratiu i la investigació encaminada a millorar aquestes bones pràctiques.
20. Desenvolupar en l'agricultura periurbana una **gestió de l'aigua** que s'ha de basar en la racionalització de l'ús d'aigües superficials i subterrànies, així com en la utilització d'aigües regenerades de qualitat òptima per a l'activitat agrària.
21. Desenvolupar en l'agricultura periurbana una **gestió del sòl** que fomenti les tasques agronòmiques que en redueixin la compactació, n'incrementin el contingut de matèria orgànica i n'afavoreixin la millora biològica.
22. Fomentar l'**activitat agrària sostenible**, respectuosa amb l'entorn i el medi ambient, especialment la producció integrada i la producció ecològica.
23. Potenciar el manteniment i la creació de mosaic de cultius, marges, parets i vores herbacis, arbustius i arbrats que es converteixin en hàbitats i ecosistemes que afavoreixin la **presència de flora i fauna beneficiosa per a la sostenibilitat dels agroecosistemes**, que, entre altres, controlin les plagues i les malalties, més enllà de la indiscutible contribució estètica i paisatgística que aquests marges, vores i parets comporten.
24. Impulsar accions de minimització de la **despesa energètica i de la generació de CO₂**, així com incrementar, sempre que sigui possible, l'absorció de CO₂.

En l'àmbit de la comercialització

25. Definir legalment l'**agricultura de proximitat** sobre la base dels paràmetres d'estacionalitat del producte, distància (entre punt de recollida i de compra) i temps (entre recollida i compra).
26. Impulsar l'agricultura de proximitat, base d'un **comerç de proximitat**, capaç de captar les necessitats dels consumidors, d'oferir seguretat alimentària, de ser respectuosa amb el medi ambient i aportar identitat cultural.
27. Treballar en la definició, en l'establiment i el reforç dels **circuits curts i de venda directa** mitjançant cooperatives de consumidors, cistelles a domicili o sistemes de distribució assimilables.
28. Promoure el **paisatge com un recurs** capaç de generar sinèrgies per a la comercialització de les produccions agrícoles.
29. Promocionar específicament els **productes de proximitat** i de l'agricultura periurbana.
30. Desenvolupar mecanismes perquè els **mercats municipals i les grans superfícies** diferenciïn en l'oferta la producció que és de proximitat.
31. Fomentar **fires agràries i agrobotigues** en què es doni prioritat absoluta als productes agraris de proximitat.
32. Fomentar el consum de productes de proximitat en els **càterings** de les administracions públiques, centres sanitaris, universitats, escoles, etc.

En l'àmbit del paisatge i del patrimoni cultural

33. Promoure el **codi de bones pràctiques** dirigides a la preservació de l'activitat productiva (conservació del sòl, manteniment de la biodiversitat i qualitat de l'aigua) i del paisatge i del patrimoni històric cultural agraris.
34. Establir mecanismes i incentius econòmics per a la conservació, restauració, rehabilitació i posada en valor d'**habitatges i construccions vinculades a l'explotació agrària** amb un caràcter històric i tradicional o significatiu en un territori.
35. Reconèixer el **patrimoni agrari** com un tipus de bé específic dins del patrimoni cultural i paisatgístic mitjançant mecanismes específics per a aquells espais agraris periurbans que disposin de valors culturals, naturals i paisatgístics rellevants. Aquests mecanismes hauran de vetllar per l'eradicació d'aquells elements impropis de les activitats agràries que en danyin la qualitat paisatgística i hauran de fer possible el manteniment i desenvolupament de l'activitat agrària i d'altres activitats que hi siguin compatibles.
36. Gestionar de manera imaginativa els elements del **paisatge agrari periurbà amb valor paisatgístic i cultural** (murs, tanques, aljubs, sèquies, casetes de pedra seca, etc.), de manera que conservin la funcionalitat agrària alhora que proveeixin valors estètics.
37. Incorporar els **conceptes d'agricultura periurbana i de patrimoni cultural agrari** en els catàlegs de paisatge, així com en els catàlegs dels diferents plans urbanístics i territorials, de manera que es proposin mesures paisatgístiques específiques que permetin el manteniment, la conservació i el desenvolupament dels paisatges de l'agricultura periurbana.

En l'àmbit de la biodiversitat

38. Incentivar les pràctiques agronòmiques que **afavoreixin la biodiversitat**.
39. Promoure la conservació de **varietats tradicionals de productes agrícoles** en el marc de l'anomenada agrobiodiversitat i fomentar-ne, sempre que sigui possible, la comercialització i consum.
40. Mantenir o habilitar **espais refugi** per a la fauna i la flora espontànies (marges, vores, murs de pedra seca, etc.), afavorint alhora els hàbitats propis de determinades espècies que col·laboren en la lluita contra plagues, com són els insectívors, les rapinyaires, etc.

Sota les premisses exposades i els objectius i actuacions proposats, els sotasignats fan una crida als parlaments i governs autonòmics i estatal perquè legislin i desenvolupin polítiques específiques per als espais agraris periurbans, i als municipis i entitats supralocals perquè impulsin acords institucionals entre els agents implicats en la gestió dels espais agraris periurbans. Les entitats de caràcter local han de desenvolupar **CARTES LOCALS DE L'AGRICULTURA PERIURBANA**, que es concretaran mitjançant la redacció i aprovació d'un Pla estratègic de gestió i desenvolupament sostenible en què es definiran els principis i les línies estratègiques i es concretaran les actuacions encaminades a dur a terme, amb la finalitat de preservar els valors i desenvolupar les funcions d'un espai agrari periurbà concret, tal com indica el Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre "Agricultura periurbana" (NAT/204-CESE 1209/2004, apartats 1910.04.02, 2.4 11 i 1912.04.02).

Castelldefels, 9 setembre 2010

Han participat en el debat de la CARTA DE L'AGRICULTURA PERIURBANA i/o hi han aportat esmenes, a títol personal,³ les persones que a continuació s'indiquen, les quals s'hi adhereixen i actuen com a promotores:

Alberdi, Juan Cruz. *Doctor en Geografia. Professor titular del Departament de Geografia. Universitat del País Basc / Euskal Herriko Unibertsitatea. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Alfranca, Oscar. *Economista. Professor de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).*

Caball, Joan. *Agricultor. Coordinador nacional de la Unió de Pagesos de Catalunya. Patró de la Fundació Agroterritori.*

Callau, Sònia. *Enginyera tècnica agrícola i enginyera forestal. Tècnica del territori de la Diputació de Barcelona. Cap de la Unitat Agrícola del Parc Agrari del Baix Llobregat. Membre del Comitè Tecnicocientífic de la Fundació Agroterritori i de la Xarxa Agroterritorial.*

Casals, Joan. *Enginyer tècnic agrícola especialitzat en Sistemes Agrícoles Periurbans. Doctorand del Departament d'Enginyeria Agroalimentària i Biotecnologia de la Universitat Politècnica de Catalunya.*

Casañas, Francesc. *Biòleg. Professor del Departament d'Enginyeria Agroalimentària i Biotecnologia de la Universitat Politècnica de Catalunya. Director científic de la Fundació Miquel Agustí.*

Castillo, José. *Doctor en Història de l'Art. Professor titular d'Història de l'Art. Universitat de Granada. Director de l'Observatori del Patrimoni Històric d'Espanya. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Coll, Josep Maria. *Agricultor. Membre de la Comissió Permanent de la Unió de Pagesos de Catalunya. Membre de la Mesa Socioeconòmica del Camp de Tarragona. Patró de la Fundació Agroterritori.*

Crespo, Salustiano. *Arquitecte. Ajuntament de Salas-Asturias. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Cuch, Núria. *Enginyera agrònoma. Tècnica de l'Agrupació de Defensa Vegetal Fruiters del Baix Llobregat.*

Domènech, Miquel. *Enginyer tècnic agrícola. Tècnic del Consell Comarcal del Baix Llobregat.*

Estrada, Ricard. *Enginyer tècnic agrícola. Regidor de l'Ajuntament de Sabadell. Membre de la Institució Catalana d'Estudis Agraris.*

Fanlo, Esther. *Gerent de l'Institut Municipal de Sostenibilitat. Ajuntament de Lleida*

Ferran, Antoni. *Ambientòleg. Professor associat del Departament de Ciències Ambientals. Universitat de Vic*

Hernández Abreu, José M. *Cap de servei d'Agricultura i Desenvolupament Rural. Cabildo Insular de Tenerife.*

Hevilla, Sebastian. *Membre de l'associació Guadalhorce Ecológico. Màlaga.*

Lleonart, Pere. *Economista. Director del Gabinet d'Estudis Econòmics, SA. Barcelona. Premi Catalunya d'Economia (1991), que atorga la Societat Catalana d'Economia. Membre del Consell Assessor de la Fundació Agroterritori.*

López-Manzanares, Fernando. *Cap de la Unitat Funcional d'Intervenció al Territori. Cabildo Insular de Tenerife.*

Maldonado, Luis. *Arquitecte. Professor d'Anàlisi i Projectes de Paisatge. Professor del màster d'Agricultura Periurbana de la Escola Superior de Agricultura de Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Marfà, Oriol. *Doctor enginyer agrònom. Director d'investigació Agronomia Hortícola. Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària. Generalitat de Catalunya*

³ La indicació de l'ocupació és merament informativa i no suposa cap representació de la institució ni que aquesta s'adhereixi automàticament a la CARTA.

Martín, Carlos. *Doctor en Biología. Professor titular d'Ecologia. Institut Multidisciplinari per a l'Estudi del Medi Ramon Margalef de la Universitat d'Alacant. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Matarán, Alberto. *Doctor en Ciències Ambientals. Professor d'Urbanística i Ordenació del Territori. Director de la càtedra José Saramago-Seminario de medio ambiente y calidad de vida. Universitat de Granada. Membre de la Xarxa Agroterritorial*

Milà, Salvador. *Advocat. Diputat del Parlament de Catalunya, grup ICV-EUIA. Membre del Consell Assessor de la Fundació Agroterritori.*

Monllor, Neus. *Ambientòloga y doctorand en Geografia i Medi Ambient de la Universitat de Girona. Directora de l'espai TOMATA a la Caseta de la Coma de Burg (Lleida).*

Montasell, Josep. *Enginyer tècnic agrícola. Tècnic del territori de la Diputació de Barcelona. Director del Parc Agrari del Baix Llobregat. Membre del Comitè Tecnicocientífic de la Fundació Agroterritori i de la Xarxa Agroterritorial.*

Muntané, Joan. *Enginyer agrònom. Fundació Lleida 21. Ajuntament de Lleida*

Nogué, Joan. *Doctor en Geografia. Catedràtic de Geografia Humana. Universitat de Girona. Premi Jaume I d'Urbanisme, paisatge i sostenibilitat (2010). Membre del Consell Assessor de la Fundació Agroterritori.*

Paül, Valerià. *Doctor en Geografia. Departament de Geografia. Universitat de Santiago de Compostel·la. Membre del Comitè Tecnicocientífic de la Fundació Agroterritori i de la Xarxa Agroterritorial.*

Peix, Andreu. *Enginyer tècnic agrícola i sociòleg agrari. Exdirector de la Fundació Pagesos Solidaris.*

Pérez, Rocío. *Ambientòloga. Investigadora predoctoral. Laboratori de Planificació Ambiental. Universitat de Granada. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Ribas, Anna. *Doctora en Geografia Humana. Professora de la Universitat de Girona. Responsable del grup d'investigació Medi ambient i tecnologies de la informació geogràfica.*

Roca, Anna. *Geògrafa. Professora de la Universitat de Girona. Responsable del Servei de Documentació de la Cambra Agrària de Girona. Membre del Comitè Tecnicocientífic de la Fundació Agroterritori y de la Xarxa Agroterritorial.*

Rosell, Jordi. *Doctor en Economia. Departament d'Economia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona. Membre del Grup d'Investigació en Desenvolupament Rural de la UAB.*

Rovira, Maria. *Agricultora. Membre de la Comissió Permanent de la Unió de Pagesos de Catalunya. Patró de la Fundació Agroterritori.*

Salamaña, Isabel. *Doctora en Geografia. Professora de la Universitat de Girona. Patró de la Fundació Agroterritori.*

Sabaté, Joaquim. *Doctor en Arquitectura i Economista. Catedràtic de Urbanisme. Escola Tècnica Superior de Arquitectura de Barcelona. Universitat Politècnica de Barcelona. Director del Laboratori Internacional de Paisatges Culturals de la UPC. Premi d'Urbanisme de Catalunya (2007) Membre del Consell Assessor de la Fundació Agroterritori.*

Suau-Sánchez, Pere. *Geògraf. Investigador del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.*

Luis Miguel Valenzuela Monte. *Doctor en Geografia. Professor d'Urbanística i Ordenació del Territori de la Universitat de Granada.*

Mariano Vázquez. *Doctor en Arquitectura. Grup d'Investigació en Arquitectura, Urbanisme i Sostenibilitat de la Universitat Politècnica de Madrid.*

Vidal, Miquel. *Doctor en Arquitectura. Màster en Paisatge. Professor titular del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori. Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya.*

Vidal, Pere. *Arquitecte. Servei de Sostenibilitat i Gestió d'Ecosistemes. Ajuntament de Sabadell (Barcelona.)*

Vila, Andreu. *Enginyer agrònom. Tècnic de l'Agrupació de Defensa Vegetal Fruïters del Baix Llobregat. Professor associat de la Escola Superior d'Agricultura de Barcelona. Universitat Politècnica de Catalunya. Membre de la Xarxa Agroterritorial.*

Viladomiu, Lourdes. Doctora en Economia. Departament d'Economia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona. Membre del Grup d'Investigació en Desenvolupament Rural de la UAB. Membre del Consell Assessor de la Fundació Agrotèrritori.

Zazo, Ana. Arquitecte. Doctorand del programa Perifèries, sostenibilitat i vitalitat urbana del Departament d'Urbanística i Ordenació del Territori. Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Madrid.